

Advies Natuurwaarden Donkerbroek-West

BügelHajema

Plek voor ideeën

Advies Natuurwaarden Donkerbroek-West

Inhoud

Rapport

10 januari 2014

Projectnummer 180.00.04.38.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Plangebied en voorgenomen plannen	7
2.1	Ligging	7
2.2	Huidige situatie	7
2.3	Voorgenomen plannen	9
3	Gebiedsbescherming en effectbepaling	13
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	13
3.2	Streekplan - Natuur	14
4	Soortenbescherming en effectbepaling	15
4.1	Vaatplanten	16
4.2	Zoogdieren - vleermuizen	16
4.3	Zoogdieren - overige	18
4.4	Vogels	19
4.5	Amfibieën	20
4.6	Reptielen	21
4.7	Vissen	22
4.8	Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	23
5	Conclusie en consequenties	25
5.1	Beschermde gebieden	25
5.2	Beschermde soorten	25
5.3	Uitvoerbaarheid	26
6	Bronnen	27
6.1	Veldbezoek	27
6.2	Gegevens	27
6.3	Literatuur	27

Bijlagen

Inleiding

Aan de westzijde van Donkerbroek (gemeente Ooststellingwerf) zijn drie verschillende ruimtelijke ontwikkelingen voorzien waarvoor een bestemmingsplanprocedure zal worden gevoerd. De ontwikkelingen sluiten aan bij het Provinciaal Inpassingsplan voor de provinciale weg N381.

AANLEIDING

Het betreft de volgende drie ontwikkelingen:

- aanpassen van de entree van Donkerbroek aan de westzijde met onder meer woningbouw (hierna: woningbouwontwikkelingsgebied);
- de aanleg van een parkeerterrein ten westen van de horecagelegenheid aan de Geert Wolter Smitweg 20 (hierna: toekomstig parkeerterrein);
- een nieuw waterbergingsgebied op agrarische gronden aan de westzijde van de voormalige N381 (hierna: waterbergingsgebied).

In het kader van de bestemmingsplanprocedure is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek uit te voeren naar effecten op de natuurwaarden (soortenbescherming en gebiedsbescherming).

Het Advies Natuurwaarden behandelt de ecologische beoordeling van de bovengenoemde activiteit. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en de provinciale structuurvisies en provinciale verordeningen. Waar nodig wordt aandacht besteed aan het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1.

DOEL VAN HET ADVIES

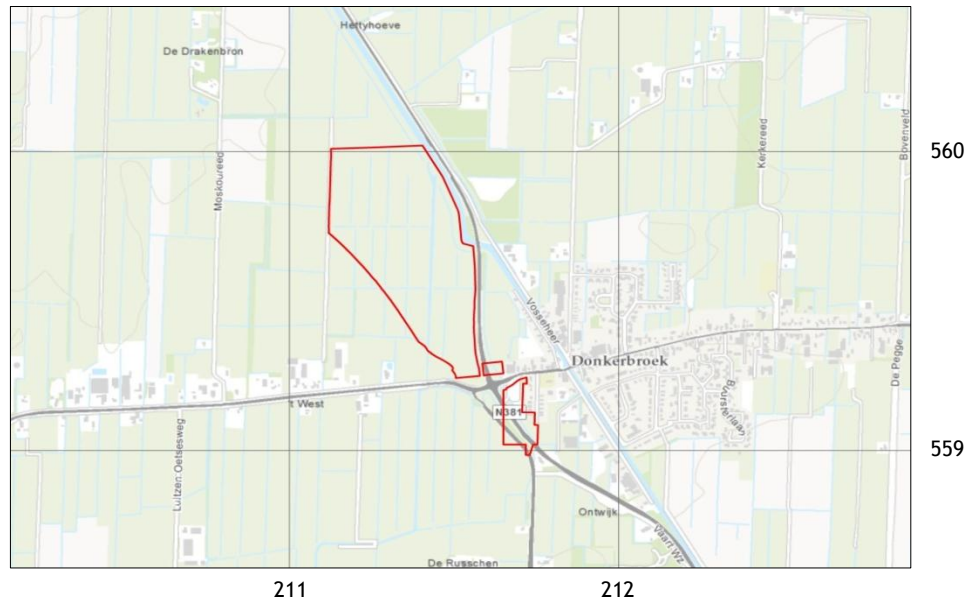
De ligging van het plangebied wordt weergegeven in figuur 1.

PLANGEBIED

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

OPZET VAN HET RAPPORT

- beschrijving van het plangebied en de voorgenomen plannen;
- beschrijving van de effecten op de te beschermen natuurwaarden;
- conclusies en consequenties.

Figuur 1. Topografische kaart met ligging onderzoeksgebied (rood)

INFORMATIE	<p>De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestaande bronnen zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites; - verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft aanwezigheid van als wat betreft potenties voor deze soorten.
BEOORDELING	<p>Op basis van de bekende gegevens en het veldbezoek zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald. Daarnaast zijn (de effecten van) deze ontwikkelingen beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving.</p>
BEVINDINGEN	<p>Tot slot worden in het hoofdstuk Conclusie en consequenties de bevindingen van het onderzoek kort weergegeven.</p>

Plangebieden voorgenomen plannen

2.1

Ligging

Het plangebied ligt aan de noordwestzijde van het dorp Donkerbroek, grotendeels in het kilometerhok¹ 211-559 en in uurhok¹ 11-47. Figuur 1 geeft een topografisch overzicht van de ligging van het plangebied.

Het plangebied bestaat uit drie delen:

- woningbouwontwikkelingsgebied: een gebied van en rond de voormalige N381, tussen de Geert Wolter Smitweg en het tankstation aan de Balkweg en aansluitend aan de bebouwing van het westelijke deel van de kern;
- toekomstig parkeerterrein: enkele gronden ten westen van de horecagelegenheid aan de Geert Wolter Smitweg 20, inclusief een deel van het huidige tracé van de N381;
- waterbergingsgebied: een gebied globaal tussen Opsterlânske Kompanjonsfeart, de bestaande N381, 't West en de Moskoureed. Dit gebied grenst aan de westzijde aan het tracé van de nieuwe N381.

2.2

Huidige situatie

Woningbouwontwikkelingsgebied

Het woningbouwontwikkelingsgebied ligt aan de westzijde van de kern Donkerbroek, aansluitend aan het bebouwde gebied. Het deelgebied ligt ten zuiden van de Geert Wolter Smitweg en wordt in de bestaande situatie doorkruist door de N381. De oostelijke grens wordt gevormd door de bestaande woningen langs de Posthuisweg en (onbebouwde) gronden van het bedrijventerrein.

Het gebied bestaat voornamelijk uit parkeerterrein, een schapenweide en verharding van de N381 en de Balkweg. Opgaande groenstructuren zijn gelegen tussen het parkeerterrein en de woningen langs de Posthuisweg en langs de noord- en zuidzijde van de N381. Ook liggen in het gebied een aantal kleine watergangen die zeer beperkt watervoerend zijn.

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

Locatie woningbouwontwikkelingsgebied, gezien vanaf de Geert Wolter Smitweg

Toekomstig parkeerterrein

Het toekomstige parkeerterrein ligt ten noorden van de Geert Wolter Smitweg. Aan de oostzijde ligt de parkeerplaats behorende bij de horecagelegenheid aan de Geert Wolter Smitweg 20. Het gebied heeft met name betrekking op verharding van de N381 en de aanliggende berm. De berm wordt aan de oostzijde begrensd met een bermssloot, waarlangs enkele zomereiken staan. Aan de oostzijde ligt nog een grasveld.

Locatie toekomstig parkeerterrein, gezien vanaf de Geert Wolter Smitweg

Waterbergingsgebied

Het waterbergingsgebied ligt in het buitengebied. Het gebied bestaat hoofdzakelijk uit agrarisch weidegronden, waarbij de percelen worden begrensd door sloten. Ook loopt door het gebied de Sjammekaampster Waeterlossing die de waterverbinding vormt tussen de Tsjonger en de Opsterlânske Kompanjonsfeart. Het waterpeil in de Opsterlânske Kompanjonsfeart ligt aanzienlijk hoger dan het waterpeil en het maaiveld in het plangebied. Langs de Opster-

lânske Kompanjonsfeart ligt dan ook een verhoogde kade. In augustus 2013 werden in verschillende percelen schapen geweid.

Toekomstig waterbergingsgebied vanuit het noorden met centraal op de foto de Sjammeakaampster Waeterlossing

2.3

Voorgenomen plannen

In december 2011 is het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor de provinciale weg N381 vastgesteld. Voor het deel van de N381 dat langs Donkerbroek loopt, is gekozen voor een verlegging naar het westen, verder van de kern af.

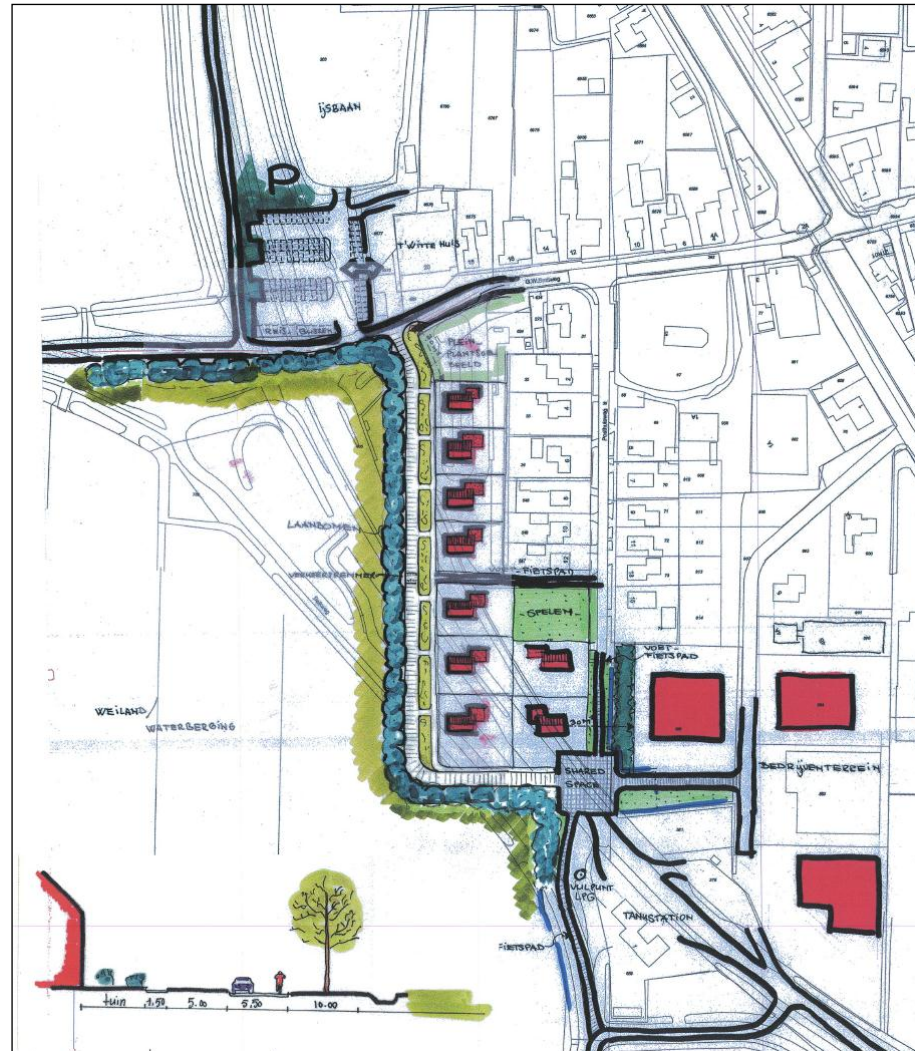
Vanwege de tracéwijziging van de N381 heeft de gemeente Ooststellingwerf besloten om de entree van het dorp, tussen de (nieuwe) N381 en de bestaande bebouwing aan de westzijde van het dorp aan te passen. Gekozen is voor de invulling van het gebied met woningbouw. Het planvoornemen voorziet in de oprichting van negen vrijstaande (koop)woningen. Zeven woningen zijn geprojecteerd naar het landelijk gebied en de overige twee zijn geprojecteerd richting het bedrijventerrein.

Ten behoeve van de ontsluiting van de woningen wordt een weg aangelegd die enerzijds aansluiting vindt op de Geert Wolter Smitweg en anderzijds op de Balkweg en het overgebleven tracé van de voormalige N381. Deze laatste aansluitingen vinden plaats via een 'shared space'-gebied dat het knooppunt vormt tussen deze wegen. Hierop komt tevens de weg van het bedrijventerrein uit. Tussen het 'shared space'-gebied en de Posthuisweg komt de ontsluitingsweg van de twee oostelijke woningen. De navolgende figuur geeft de inrichting van de woningbouwontwikkeling weer.

Groenstructuren zijn voorzien aan de zijde van het landelijk gebied en tussen de nieuwe weg, stoep en woningen (bermbeplanting). Daarnaast is in het noordelijke deel van het gebied een plein gesitueerd waar eveneens sprake is van

groenaanleg en is aan de Posthuisweg ook een groengebied met speelvoorzieningen geprojecteerd.

Tevens wordt voor de benodigde watercompensatie een watergang aangelegd van circa 190 m lang en 1,5 m breed.

Figuur 2. Inrichtingsschets woningbouwontwikkeling

Daarnaast is er het plan voor de aanleg van een parkeerterrein ten westen van de horecagelegenheid aan de Geert Wolter Smitweg 20. Aansluitend op de bestaande parkeerplaats behorende bij de horecagelegenheid wordt een parkeerplaats gerealiseerd met ruimte voor circa 70 reguliere parkeerplaatsen en enkele busplaatsen. Deze parkeerplaatsen worden ontsloten via de Geert Wolter Smitweg en staan eveneens in verbinding met de bestaande parkeerplaats van de horecagelegenheid.

Vanwege de entree van het dorp aan deze zijde wordt zorgvuldige aandacht geschonken aan een groene afscheiding aan de noord- en westzijde.

Verder heeft de provincie Fryslân het plan voor een nieuw waterbergingsgebied op agrarische gronden tussen de bestaande N381 en het nieuwe tracé van de N381. Dit betekent dat bij extreme neerslag in dit gebied (calamiteuze omstandigheden/hogwatersituaties in de Sjammekaampster Waeterlossing en de Opsterlânske Kompanjonsfeart) tijdelijk water wordt geborgen om wateroverlast te voorkomen. De frequentie hiervan is afhankelijk van het weer. De verwachting is dat gemiddeld één (maximaal twee) keer per jaar, gedurende een periode van circa vier weken water in het gebied zal worden geborgen. Bij maximale berging staat het waterpeil 1,35 m boven het maaiveld. De bestaande Sjammekaampster Waeterlossing zal om het waterbergingsgebied worden gelegd. Het gebruik als agrarische cultuurgrond blijft mogelijk.

G e b i e d s b e s c h e r m i n g e n e f f e c t b e p a l i n g

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Natuurbeschermingswet 1998 en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het Friese deel van de Ecologische Hoofdstructuur uit de SVIR is uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1.

3.1

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden. In de Natuurbeschermingswet 1998 zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Natuurbeschermingswet 1998 zijn drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en Wetlands.

Het plangebied is geen onderdeel van en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied is het Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar, op ruim 4,5 km ten noordwesten van het plangebied. Het gebied is op 23 december 2009 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

INVENTARISATIE

Het Wijnjeterper Schar is een heidegebied in de middenloop van de laaglandbeek de Boorne (of Koningsdiep). Het grootste deel van het gebied bestaat uit een reliëfrijk dekzandlandschap. Langs de beek ligt een smal veengebied. In het zandgebied ligt een groot aantal laagten. In de laagten in de keileem hebben zich beekerdgronden gevormd, waar het aanwezige blauwgrasland aan gebonden is. Karakteristiek in het gebied zijn daarnaast droge en natte heide, heischraal grasland en kleine zeggenmoerassen. Lokaal komt dotterbloemhooiland voor. De graslanden worden afgewisseld met vochtige bossen. Door het reliëf en de verschillende bodemsoorten zijn veel natuurlijke gradiënten tussen de vegetatietypen aanwezig.

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden, de aard van de ontwikkelingen en de huidige terreinomstandigheden van het plangebied zijn geen negatieve effecten op beschermde gebieden te verwachten.

EFFECTEN

CONCLUSIE Voor deze activiteit is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig.

3.2

Streekplan - Natuur

ECOLOGISCHE HOOFD- STRUCTUUR	De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (en bijbehorende: Besluit algemene regels ruimtelijke ordening). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale EHS is uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân.
NATUUR BUITEN DE EHS	Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en Verordening Romte Fryslân wordt buiten de EHS-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied. Ten behoeve van de bescherming van weidevogelgebieden is aanvullend het Werkplan Weidevogels Fryslân 2007-2013 opgesteld.
INVENTARISATIE	Het plangebied is geen onderdeel van en grenst niet aan gebieden die in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid zijn aangewezen als EHS of natuur buiten de EHS. Het dichtstbijzijnde gebied betreft een populierenbos dat gelegen is ten noordoosten van het waterbergingsgebied. Tussen beide gebieden liggen de Opsterlânske Kompanjonsfeart en de bestaande N381. Op basis van de kaart Openheid en Rust van de provincie Fryslân blijkt dat alleen aan de westzijde van het waterbergingsgebied nog voldoende openheid en rust aanwezig is voor potentieel weidevogelgebied. Dit gebiedsdeel wordt echter doorkruist door het nieuwe tracé van de N381. In het kader van het PIP wordt deze aantasting elders gecompenseerd. Ter plaatse van het plangebied is daarom geen sprake meer van voldoende openheid en rust.
EFFECTEN	Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden, de terreinomstandigheden van het plangebied en het tussenliggende gebied en de aard van de ontwikkelingen zijn geen negatieve effecten op beschermde gebieden te verwachten.
CONCLUSIE	De activiteit is op het punt van natuur niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân.

Soortenbescherming en effectbepaling

Relevante wet- en regelgeving op het gebied van de soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet en het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van bestaande gegevens en een verkennend veldbezoek.

WET- EN REGELGEVING

Op basis van de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, worden in dit rapport respectievelijk de benamingen licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd (zie bijlage 1). De inheemse vogelsoorten hebben een eigen, afwijkend beschermingsregime; ze vallen zowel onder het middelzware als onder het strenge beschermingsregime.

BESCHERMINGSREGIME

Geraadpleegde databanken (samenvatting Nationale Databank Flora en Fauna (1), zie bijlage 2), verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, websites en rapporten zijn met een eigen nummer in de literatuurlijst opgenomen. Gegevens uit deze bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben.

BRONNEN

Het plangebied is half augustus 2013 bezocht om een indruk te krijgen van de terreinomstandigheden van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna. Tijdens dit veldbezoek zijn tevens de watergangen in het plangebied bemonsterd met behulp van een fijnmazig amfibieënschepnet (zie ook paragraaf 6.1). Voor een klein deel van het waterbergingsgebied was geen toestemming voor betreding. Dit deel kon echter vanaf het omliggende gebied worden bekeken. Gezien de terreinomstandigheden (perceel grasland met beweiding door schapen) van dit deel, dat aansluit bij het omliggende gebied, is dan ook een voldoende beeld ontstaan.

VELDBEZOEK

Gezien de aard van het plangebied en op basis van de indruk die van het plangebied is verkregen, de kennis over leefgebieden van soorten en de beschikbare gegevens, kan van de meeste soortengroepen met voldoende zekerheid een oordeel worden gegeven over het voorkomen van beschermde soorten in het gebied.

4.1

Vaatplanten

INVENTARISATIE De ontwikkeling van vegetaties in het plangebied wordt sterk beïnvloed door menselijk beheer (onder andere groenbeheer, maaien, begrazing en schonen van watergangen). Met name is in de Sjammekaampster Waeterlossing een uitbundige vegetatie met onder meer gele plomp, grote egelskop, drijvend fonteinkruid, kikkerbeet en pijlkruid aanwezig.

Beschermde planten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Uit gegevens van de geraadpleegde bronnen (waaronder de NDFF) komt de aanwezigheid van beschermde soorten in de omgeving ook niet naar voren.

CONCLUSIE Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen verbodsovertredingen ten aanzien van beschermde vaatplanten verwacht.

4.2

Zoogdieren - vleermuizen

INVENTARISATIE Verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten, omdat in het plangebied geen bebouwing aanwezig is en in de bomen geen geschikte spleten en holten aanwezig zijn. Op ruime afstand zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (alle vleermuissoorten zijn streng beschermd).

Vleermuizen zullen het plangebied wel benutten als foerageergebied. Daarnaast is het goed mogelijk dat de lijnvormige groenstructuren voor vleermuizen van belang zijn als vliegroute. Naar verwachting gaat het hierbij voornamelijk om gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een aantal vleermuissoorten gebruikt lijnvormige landschappelijke structuren, zoals rijen bomen, als vaste vliegroute tussen verblijfplaats en foerageergebied. Vliegroutes zijn daarom van belang voor het goed functioneren van in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen. Een soort als gewone dwergvleermuis steekt geen grotere open gebieden over, harde afstanden zijn hiervoor niet bekend. Aspecten die meespelen, zijn onder meer alternatieve routes, aanbod aan foerageergebied en weersomstandigheden. Laatvlieger is een soort die ten aanzien van vliegroutes veel minder gebonden is aan lijnvormige landschappelijke elementen dan gewone dwergvleermuis.

Op basis van veldonderzoek uit 2010 blijkt dat de boombeplanting langs de ten zuiden van het plangebied gelegen Balkweg een belangrijke vliegroute van gewone dwergvleermuis vormt (3). In een boerderij aan de Balkweg is daar-

naast een verblijfplaats vastgesteld. Gewone dwergvleermuis is de algemeenste vleermuissoort in Nederland en komt veel voor in en rond bebouwd gebied. De groenstructuren die aan beide zijden van de N381 aanwezig zijn, sluiten (met een kleine onderbreking) aan bij de beplanting van de Balkweg. Ze verbinden de kern van Donkerbroek met de Balkweg.

Door het verwijderen van de bestaande opgaande beplanting in het plangebied ontstaat een relatief grote opening in een aaneengesloten netwerk van groenstructuren. De opening die ontstaat, is voor onder meer gewone dwergvleermuis relatief groot om zonder begeleiding te overbruggen. Als gevolg van de opening zal dan ook de waarde/functie van de vliegroute ter plaatse sterk afnemen en mogelijk zelfs verloren gaan.

EFFECTEN

Hoewel er een nieuwe groene rand zal worden gerealiseerd rond het woningbouwontwikkelingsgebied (zie figuur 2), zal deze bij reguliere aanplant niet voldoende robuust zijn om de functie van vliegroute over te nemen. Uit de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, van de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, komt naar voren dat een vervangende groenstructuur moet bestaan uit bomen met een minimale hoogte van 5 m, waarbij de onderste kroonbreedte een minimum moet hebben van 2,5 m (5). De plantafstand betreft maximaal 7 m. Daarnaast zou de nieuwe groensingel reeds moeten worden aangeplant voordat de bestaande groenstructuren met opgaand groen worden verwijderd.

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is geen volledig beeld van de voorkomende soorten ontstaan. Met aanvullend veldonderzoek kan de leemte in kennis ten aanzien van de functie van de te verwijderen groenstructuren worden aangevuld. Dit aanvullend veldonderzoek kan echter achterwege worden gelaten indien conform de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis voorafgaand aan de eigenlijke werkzaamheden een alternatieve vliegroute wordt gerealiseerd. Op deze manier wordt op voorhand een negatief effect voorkomen.

CONCLUSIE

Indien evenwel aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd, zijn er twee uitkomsten mogelijk: het vaststellen, dan wel het uitsluiten van een belangrijke vliegroute. Indien er geen vliegroute wordt vastgesteld, zijn er geen verdere maatregelen nodig. Indien er wel een belangrijke vliegroute wordt vastgesteld, zullen alsnog mitigerende maatregelen moeten worden genomen. Indien de vliegroute niet volledig kan worden gemitigeerd, zal onderzocht moeten worden of er een ontheffing van de Flora- en faunawet kan worden verkregen.

De opdrachtgever kiest ervoor om in zuidelijke richting, in het verlengde van de Posthuisweg, conform de voorwaarden uit de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, een bomenrij aan te planten. Deze bomenrij wordt aangeplant voordat de bomenrij aan de westzijde van het woningbouwontwikkelingsgebied worden gekapt. Hiermee wordt de verbinding van de kern van

Donkerbroek met de beplanting van de Balkweg voor vleermuizen behouden. Een mogelijke verbodsovertreding wordt hiermee op voorhand voorkomen.

KANSEN Ter hoogte van het woningbouwontwikkelingsgebied ligt onder de bestaande N381 een fietstunnel. Deze fietstunnel zal op termijn overbodig worden doordat de N381 ter plaatse wordt verlegd. De fietstunnel zou een nieuwe functie kunnen krijgen als overwinteringsverblijfplaats voor vleermuizen.

4.3

Zoogdieren - overige

INVENTARISATIE De ruige, grazige delen van het plangebied vormen geschikt leefgebied voor soorten als aardmuis, huisspitsmuis, gewone bosspitsmuis en veldmuis. Ook vormt het plangebied geschikt leefgebied voor bunzing, egel, hermelijn en wezel. Van egel zijn in de NDFF in de nabijheid ook verkeersslachtoffers geregistreerd. Tijdens het veldbezoek zijn molshopen in het plangebied aangetroffen. De hierboven genoemde soorten betreffen alle licht beschermde soorten.

Uit de ruime omgeving zijn waarnemingen bekend van de middelzwaar beschermde eekhoorn en steenmarter en de streng beschermde das. Van deze soorten zijn binnen het plangebied geen verblijfplaatsen aanwezig. Ook vormt het geen belangrijk onderdeel van het foerageergebied van deze soorten. Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep overige zoogdieren ontstaan.

EFFECTEN INRICHTING Ten behoeve van de inrichtingswerkzaamheden zal plaatselijk de bodem worden vergraven, waardoor leefgebied van de voorkomende soorten (tijdelijk) verloren gaat en enkele vaste verblijfplaatsen worden vernietigd en verstoord. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood. De verwachting is dat het plangebied na inrichting een soortgelijke waarde voor zoogdieren zal hebben.

CONCLUSIE INRICHTING In het plangebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Door inrichtingswerkzaamheden kunnen vaste verblijfplaatsen van deze soorten worden verstoord en vernietigd (artikel 11). Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

EFFECTEN WATERBERGING Door het inzetten van de waterberging zal tijdelijk grasland inunderen. Hiermee wordt leefgebied van kleine grondgebonden zoogdieren tijdelijk verstoord. Een deel van de populaties zal omkomen (verdrinken) en een deel zal kunnen vluchten naar omliggende droge gronden. Vanuit de omgeving zullen dieren na inundatie ook weer het gebied intrekken.

In het waterbergingsgebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Door het inunderen van het gebied zullen vaste verblijfplaatsen van deze soorten worden verstoord en vernietigd (artikel 11). Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig gebruik geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing. In het kader van de zorgplicht zou op de omliggende kade een ruige, grazige vegetatie in stand kunnen worden gehouden om bij inundatie vluchtende zoogdieren dekking te bieden.

CONCLUSIE WATERBERGING

4.4

Vogels

Het plangebied vormt een geschikt broedgebied voor vogels. In het woningbouwontwikkelingsgebied en het gebied van het nieuwe parkeerterrein zullen vogels zoals fitis, heggenmus, merel, roodborst, winterkoning en zwartkop tot broeden komen. De sloten in het huidige gebied voor de waterberging vormen geschikt broedgebied voor soorten als meerkoet en waterhoen. In oevervegetatie zal een soort zoals wilde eend tot broeden komen. Door de versturende werking van de aanliggende wegen met boombeplanting en gezien het huidige agrarisch gebruik, betreft het plangebied geen waardevol weidevogelgebied. Soorten als graspieper, Kievit en scholekster zijn wel in het deelgebied te verwachten.

INVENTARISATIE

Binnen het plangebied zijn geen specifieke jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen. Gezien de terreinomstandigheden zijn dergelijke nestplaatsen ook niet in het plangebied te verwachten.

Het broed- en foerageergebied van vogels zal als gevolg van de ontwikkelingen veranderen. De nieuwe situatie heeft echter een soortgelijke waarde voor broedvogels. Indien bouw- en inrichtingswerkzaamheden tijdens het broedseizoen worden opgestart, kunnen nesten van broedvogels worden verstoord.

EFFECTEN INRICHTING

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vogels ontstaan. Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Ontheffing voor het vernielen en verstoren van bewoonde nesten van vogels (artikel 11) wordt in principe voor bouw- en inrichtingswerkzaamheden niet verleend. Men kan er in dit plangebied van uitgaan dat met betrekking tot de bouw- en inrichtingswerkzaamheden geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als specifieke werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en de werkzaamheden continu voortduren. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustiger broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broed-

CONCLUSIE INRICHTING

seizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

Wanneer men werkzaamheden tijdens het broedseizoen wil opstarten, dient het terrein voor aanvang van de werkzaamheden door een deskundige te worden onderzocht op het voorkomen van broedvogels. Wanneer broedvogels worden aangetroffen, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld of moet rond het nest een 'werkvrrije' zone in acht worden genomen. In deze zone mag dan niet worden gewerkt teneinde verstoring van de broedende vogel(s) te voorkomen.

EFFECTEN WATERBERGING

Zoals eerder beschreven, zullen in het huidige gebied van de waterberging verschillende vogelsoorten tot broeden komen. Door de inrichting van het gebied als waterberging zal dit broedgebied niet verloren gaan. Dit houdt in dat wanneer ten tijde van het broedseizoen water wordt geborgen, waarbij onder meer het land inundeert, in gebruik zijnde nesten worden verstoord en/of vernietigd en eieren worden beschadigd en/of vernield.

CONCLUSIE WATERBERGING

Als gevolg van het gebruik van de waterberging kan ten aanzien van broedvogels een verbodsovertreding plaatsvinden. Ten aanzien van de beoordeling of dit ontheffingsplichtig is, is contact opgenomen met de Dienst Regelingen van het Ministerie van economische Zaken (behandelt ontheffingsaanvragen in het kader van de Flora- en faunawet). Bij een incidentele inzet van de waterberging, bijvoorbeeld eens per 20 jaar, is een ontheffing niet noodzakelijk. De betreffende waterberging zal echter mogelijk jaarlijks worden ingezet. Voor het gebruik als waterberging zal daarom een ontheffing moeten worden aangevraagd. Het is goed mogelijk dat een ontheffingsaanvraag 'positief' zal worden afgewezen. Dit houdt in dat de Dienst Regeling oordeelt dat er geen overtreding plaatsvindt en dat er goedkeuring wordt gegeven in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

4.5

A m f i b i e ë n

INVENTARISATIE

De watergangen in het waterbergingsgebied vormen geschikt leefgebied voor algemene soorten amfibieën zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker. Bastaardkikker, bruine kikker en meerkikker zijn tijdens het veldbezoek ook aangetroffen in dit deelgebied. Het agrarische grasland heeft voor amfibieën slechts een zeer beperkte waarde. In het woningbouwontwikkelingsgebied en het gebied van het nieuwe parkeerterrein kunnen incidenteel bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander worden aangetroffen. Voornoemde soorten zijn alle licht beschermd.

Zwaarder beschermde soorten worden, gezien de terreinomstandigheden en op basis van de NDFF niet binnen het plangebied verwacht. Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep amfibieën ontstaan.

Door de ontwikkelingen zal het plangebied als leefgebied voor amfibieën veranderen, maar niet als zodanig verloren gaan. Bij graafwerkzaamheden zullen echter terreindelen worden vergraven, waardoor (tijdelijk) voortplantingsplaatsen en winterverblijfplaatsen worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen tijdens de werkzaamheden enkele exemplaren worden verwond of gedood.

EFFECTEN INRICHTING

In het plangebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Voortplantingsplaatsen en winterverblijfplaatsen van deze soorten kunnen worden verstoord en vernietigd (artikel 11) als gevolg van de ontwikkelingen. Ook kunnen enkele exemplaren worden verwond en gedood (artikel 9). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

CONCLUSIE INRICHTING

Door inundatie van het plangebied in de zomer (actieve periode van amfibieën) kunnen eieren (eiklompjes en -snoeren) en larven het land opspoelen en bij het wegzakken van het water op het land achterblijven. Volwassen exemplaren zullen zelf het water opzoeken. Inundatie in de winter kan verstoring van de op het land overwinterende soorten, zoals bruine kikker en gewone pad tot gevolg hebben. De soorten die onder water overwinteren, merken geen verschil in waterstand.

EFFECTEN WATERBERGING

In het plangebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Voortplantingsplaatsen en winterverblijfplaatsen van deze soorten kunnen bij inundatie worden verstoord en vernietigd (artikel 11). Ook kunnen exemplaren worden gedood (artikel 9) en eieren worden vernield (artikel 12).

CONCLUSIE WATERBERGING

In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig gebruik geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

4.6

Reptielen

Binnen het plangebied is geen geschikt leefgebied voor reptielen aanwezig; daarnaast komt uit het raadplegen van de NDFF naar voren dat in de ruime

INVENTARISATIE

omgeving van het plangebied geen waarnemingen van reptielen bekend zijn. Er worden daarom geen reptielen binnen het plangebied verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep reptielen ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op reptielen verwacht.

4.7

Vissen

INVENTARISATIE

De watergangen in het woningbouwontwikkelingsgebied en het gebied van het nieuwe parkeerterrein zijn beperkt waterhoudend en niet geschikt als leefgebied voor beschermde vissen. In de polder waarin het waterbergingsgebied is gelegen, zijn veel sloten aanwezig. In 2010 is in de Sjammekaampster Waeterlossing, ter plaatse van het plangebied, de middelzwaar beschermde kleine modderkruiper aangetroffen (3).

In het kader van voorliggend onderzoek is het waterbergingsgebied bemonsterd op het voorkomen van beschermde vissoorten (zie paragraaf 6.1). Hierbij zijn in de Sjammekaampster Waeterlossing een aantal exemplaren van kleine modderkruiper aangetroffen. Hieronder waren lokaal ook enkele zeer jonge exemplaren (lengte ongeveer 1 cm) aanwezig waardoor geconstateerd kan worden dat de watergang voor kleine modderkruiper een functie heeft als voortplantingsplaats.

Volwassen kleine modderkruiper

In de overige watergangen is kleine modderkruiper, ondanks een intensieve bemonstering, niet aangetroffen. Overige gevangen vissoorten zijn blankvoorn, kolblei, snoek, tiendoornige modderkruiper en zeelt (alle niet op basis van de Flora- en faunawet beschermd).

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vissen ontstaan.

Door de inrichtingswerkzaamheden zal het plangebied als leefgebied voor vissen veranderen. Uiteindelijk zal een gelijkwaardig leefgebied voor kleine modderkruiper worden gerealiseerd. Door het vergraven van watergangen zullen echter (tijdelijk) delen van watergangen voor vissen verloren gaan. Bij het (onzorgvuldig) uitvoeren van de werkzaamheden kunnen ook (beschermde) vissen worden verstoord en/of gedood.

EFFECTEN

Als gevolg van inundatie worden geen negatieve effecten op beschermde vissen verwacht. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet.

Als gevolg van de inrichtingswerkzaamheden van het waterbergingsgebied kunnen verbodsovertredingen ten aanzien van kleine modderkruiper optreden. In dit kader dient een ontheffing te worden verkregen, dan wel dient te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (zie ook bijlage 1). Wetterskip Fryslân beschikt over de gedragscode 'Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen', welke op 6 februari 2012 is goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie.

CONCLUSIE

In het kader van de zorgplicht dient te worden tegengegaan dat na inundatie waterplassen op het land achterblijven waarin vissen kunnen achterblijven. Het maaiveld dient daarom zo veel mogelijk af te lopen richting watergangen.

ZORGPLICHT

4.8

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Gezien de huidige inrichting en het gebruik is het plangebied geen hoogwaardig leefgebied voor ongewervelden. Met het oog op de aanwezige biotopen en het voorkomen/de verspreiding in Nederland worden binnen en direct rond het plangebied geen beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden verwacht.

INVENTARISATIE

Op basis van het veldbezoek is een voldoende beeld van de soortengroepen dagvlinders, libellen en overige ongewervelden ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen verbodsovertredingen verwacht.

Conclusie en consequenties

5

5.1

Beschermde gebieden

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Verordening Romte Fryslân liggen op een voldoende afstand van het plangebied. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten op deze gebieden te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. De activiteit is op het punt van natuur niet in strijd met het de Verordening Romte Fryslân.

5.2

Beschermde soorten

Uit het onderzoek komt naar voren dat in het plangebied beschermde natuurwaarden aanwezig zijn. Hieronder worden relevante aspecten opgesomd:

- Door het verwijderen van de opgaande beplanting langs de bestaande N381, aan de westzijde van het woningbouwontwikkelingsgebied, ontstaat een relatief grote opening in een aaneengesloten netwerk van groenstructuren tussen de kern van Donkerbroek en de opgaande beplanting van de Balkweg. De opening die ontstaat, is voor onder meer gewone dwergvleermuis relatief groot om zonder begeleiding te overbruggen. Als gevolg van de opening zal dan ook de waarde/functie van een mogelijke vliegroute ter plaatse sterk afnemen en mogelijk zelfs verloren gaan. Om een negatief effect te voorkomen, zal in zuidelijke richting, in het verlengde van de Posthuisweg, conform de voorwaarden uit de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, een bomenrij worden aangeplant. Deze bomenrij wordt aangeplant voordat de bomenrij aan de westzijde van het woningbouwontwikkelingsgebied worden gekapt. Hiermee wordt de verbinding van de kern van Donkerbroek met de beplanting van de Balkweg voor vleermuizen behouden en wordt een mogelijke verbodsovertreding op voorhand voorkomen.
- Bij de inzet van de waterberging kunnen in gebruik zijnde nesten van vogels worden verstoord en/of vernietigd en eieren van vogels worden beschadigd en/of vernield. Voor het gebruik (de inzet) van de waterberging dient daarom een ontheffing te worden aangevraagd (zie voorwaarden paragraaf 4.4). Het ligt in de verwachting dat een ontheffing kan worden verkregen. Het gebied heeft geen betrekking op een hoogwaardig broedgebied voor vogels. De gunstige staat van vogelsoorten komt

door de activiteit dan ook niet in het geding. Daarnaast vormt waterberging een groot openbaar belang.

- Bij het onzorgvuldig uitvoeren van de bouw- en inrichtingswerkzaamheden kunnen in gebruik zijnde nesten van vogels worden verstoord en/of vernield. Wanneer bij de planning en uitvoering van de bouw- en inrichtingswerkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels (zie voorwaarden paragraaf 4.4) kan overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet op dit gebied worden voorkomen. De opdrachtgever heeft aangegeven hier zorgvuldig mee om te zullen gaan.
- Bij inrichtingswerkzaamheden van het waterbergingsgebied worden verbodsovertredingen ten aanzien van kleine modderkruiper verwacht. Kleine modderkruiper is een middelzwaar beschermde soort. In dit kader zal worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Wetterskip Fryslân beschikt over de gedragscode 'Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen', welke op 6 februari 2012 is goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. Hiermee vervalt de noodzaak voor een ontheffingsaanvraag.

5.3

Uitvoerbaarheid

Uit het onderzoek naar effecten op beschermde natuurwaarden blijkt dat de aanwezige natuurwaarden met inachtneming van de hiervoor genoemde maatregelen geen belemmeringen vormen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Deze conclusie geldt voor de beschermde soorten en de noodzaak van ontheffingen.

De gemeenteraad kan onder overweging van de gegeven argumenten ten aanzien van Natura 2000-gebieden het bestemmingsplan vaststellen.

Gezien de aangetroffen soorten en de in dit rapport opgenomen voorziene plannen en activiteiten behoudt dit onderzoek drie jaar zijn geldigheid voor een wettelijke of juridische procedure. Dit betreft een ontheffingsaanvraag voor de Flora- en faunawet of een besluit waarop de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is (onder andere een besluit voor de Wro). Bij aanpassingen van het oorspronkelijke plan en veranderingen in de terreinomstandigheden van het plangebied, die kunnen leiden tot andere inzichten met betrekking tot natuurwaarden, zal een actualisatie van het onderzoek moeten plaatsvinden. Dit geldt ook wanneer het beleid voor beschermde gebieden in de omgeving verandert.

Bronnen

6

6.1

Veldbezoek

Het plangebied en omgeving zijn op 16 augustus 2013 door de heer ing. D.J. Venema bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Tijdens het bezoek zijn plantensoorten genoteerd, maar zijn verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was een bewolkte dag met een maximumtemperatuur van 25°C en een matige wind.

VERKENNEND VELDBEZOEK

Aanvullend heeft er een vissenonderzoek plaatsgevonden. Hierbij zijn de watertgangen met behulp van een fijnmazig amfibieënschepnet bemonsterd op het voorkomen van de beschermde vissoorten. Alle monsters zijn ter plaatse uitgezocht. De gevangen vissen zijn daarbij gedetermineerd en op de vanglocatie teruggezet.

6.2

Gegevens

1. Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens: de Gegevensautoriteit Natuur heeft vastgesteld dat ze kloppen. Informatie is te vinden op www.natuurloket.nl. Een samenvatting van waargenomen soorten is te vinden in de bijlagen.

6.3

Literatuur

2. Brenninkmeijer, A., R.M.G. van der Hut & M. Koopmans, Verspreiding (periode 1995-2008) van beschermde vissoorten in Fryslân, A&W-rapport 1029, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden 2008.
3. Buro Bakker Adviesbureau voor ecologie B.V., Compensatie- en mitigatieplan N381 Drachten - Drentse grens, inclusief actualisatie flora- en faunagegevens, Assen 2011.
4. Dienst Landelijk Gebied, Handreiking Flora- en faunawet, Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, besten-

- dig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling, versie 1.1 (werkkader intern), 31 oktober 2008.
5. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, Soortenstandaard, Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), december 2011.
 6. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, (Soortenstandaard, Beschermd soort Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*), december 2011.
 7. Koese, B., E.P. de Boer, J.G.M. Guppen, J. Schut & J. Tienstra, De gestreepte waterroofkever in Zuidoost-Friesland: inhaalslag 2008, EIS-Nederland, Leiden 2008.
 8. Melis, J. (coördinatie), Vissen in Fryslân, Werkatlas, Wetterskip Fryslân, maart 2012.
 9. Melis, J. (redactie), Werkatlas Zoogdieren van Friesland (verspreiding tot 15 november 2011), Zoogdiervereniging, januari 2012.
 10. Provincie Fryslân, Werkplan Weidevogels in Fryslân 2007-2013, GS 18 juli 2006.
 11. Stichting RAVON, Waarnemingenoverzicht 2011 (verspreidingsperiode 2002-2011), RAVON 46, jaargang 14 (4): blz. 92-104.
 12. Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' (verspreidingsperiode 1999-2006), EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
 13. Wymenga, E., A. Brenninkmeijer, L. Heikoop & J. Schut (red.), Speciale beschermingszones en beschermde soorten in Fryslân (verspreidingsperiode 1995-2005), A&W-rapport 486, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden 2006.

B i j l a g e n

1. Wet- en regelgeving natuurwaarden
2. Samenvatting Nationale Data bank Flora en Fauna

Bijlage 1. Wet- en regelgeving natuurwaarden

Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet en het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot gebiedsbescherming betreft de Natuurbeschermingswet 1998 en het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur. In het navolgende wordt een toelichting op deze wet- en regelgeving gegeven.

Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12). Tevens moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat enkele van deze verboden indirect worden overtreden door aantasting van bijvoorbeeld het foerageergebied en migratieroutes.

VERBODEN

Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel.

BESCHERMDE SOORTEN

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in drie tabellen. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, wordt in dit rapport respectievelijk de benaming licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd.

BESCHERMINGSREGIMES

Licht beschermde soorten (algemene soorten) zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De verboden, bedoeld in artikel 9 tot en met 11 van de wet, gelden in het geheel niet ten aanzien van mol, bosmuis en veldmuis. Daarnaast gelden ze niet ten aanzien van huisspitsmuis voor zover dit dier zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

TABEL 1

Voor middelzwaar beschermde soorten (overige soorten) en vogels geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode (zie hierna). Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aange-

TABEL 2

vraagd. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing bij middelzwaar beschermde soorten zijn:

- de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- de activiteit moet een redelijk doel dienen.

TABEL 3	<p>Ontheffing voor streng beschermde soorten en vogels wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. De algemene beleidslijn hierbij is dat de ingrepen zodanig worden gemitigeerd dat er geen effecten zijn te verwachten op het goede voortbestaan van de soort op de locatie van de ingreep. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">- er mag geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit zijn;- de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;- er moet een in of bij de wet genoemd belang zijn;- er wordt zorgvuldig gehandeld;- er vindt geen benutting of economisch gewin plaats.
ACTIVITEITENPLAN	<p>Ten behoeve van een ontheffingsaanvraag artikel 75 Flora- en faunawet dient een activiteitenplan te worden opgesteld. In het activiteitenplan worden het doel van de aanvraag en een uitgebreide onderbouwing van de activiteit beschreven. Het vormt de basis van de beoordeling door de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.</p>
AFWIJZING	<p>Wanneer door middel van het nemen van mitigerende maatregelen een verbodsovertreding wordt voorkomen, kan het eveneens goed zijn om een activiteitenplan op te stellen om het 'zorgvuldig werken' vast te leggen. Dit activiteitenplan kan via de aanvraagprocedure voor een ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet ter beoordeling aan de Dienst Regelingen worden voorgelegd. Hierbij wordt dan ingezet op een goedkeuring van de maatregelen, maar een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Door uitvoering van de maatregelen die in het activiteitenplan zijn beschreven, wordt een overtreding van de Flora- en faunawet namelijk voorkomen en is een ontheffing niet nodig.</p>
GEDRAGSCODE	<p>Een gedragscode is een document waarin wordt aangegeven hoe bij het uitvoeren van activiteiten of werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Ook wordt in de gedragscode aangegeven hoe in de praktijk zorgvuldig wordt gehandeld.</p>
BEOORDELING	<p>Om te voldoen aan de onderzoeksverplichting naar andere eventueel belemmerende regelgeving zoals gesteld in artikel 3.1.6 Bro, is het voldoende dat een ecooloog vaststelt dat er geen ontheffingen volgens artikel 75 Flora- en faunawet nodig zijn of dat deze kunnen worden verkregen (ABRVs 23 augustus 2006). Dit oordeel is geldig wanneer het is gebaseerd op goed onderzoek en juridisch navolgbaar is gedocumenteerd, zoals in voorliggende rapportage is gebeurd. De begrippen 'ecoloog', 'goed onderzoek' en 'rapportage' zijn beschreven in de 'Handreiking Flora- en faunawet, 31 oktober 2008' van de Dienst Landelijk Gebied.</p>

Besluit Rode lijsten flora en fauna

De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004, gedeeltelijk herzien en aangevuld per september 2009) op grond van de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa van 19 september 1979 (Verdrag van Bern). Voor het Ministerie van Economische Zaken zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen (duidelijke) juridische status.

De rode lijsten zijn samengesteld aan de hand van twee criteria, te weten de trend en de zeldzaamheid. De rode lijstsoorten worden ingedeeld in de volgende categorieën, met de daarbij behorende trend en zeldzaamheid:

SAMENSTELLING

- **UW** uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu afwezig op wereldschaal;
- **UWW** in het wild uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig op wereldschaal, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
- **VN** verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu afwezig in Nederland;
- **VNW** in het wild verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig in Nederland, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
- **EB** ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- **BE** bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- **KW** kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
- **GE** gevoelig: stabiel of toegenomen, maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen, maar nog algemeen.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet uit 1967 voldeed niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen aan natuurbescherming stellen. Daarom is op 1 oktober 2005 de Natuurbeschermingswet 1998 van kracht geworden, die de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden bundelt. Daarmee zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet 1998 verwerkt.

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998:

BESCHERMDE GEBIEDEN

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- staatsnatuurmonumenten en beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Verder is deze wet de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan (structuurvisie) waarin de Ecologische Hoofdstructuur is geregeld.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen Gedeputeerde Staten van de provincies de vergunningen, maar bij landsbelangoverschrijdende gebieden doet de minister van Economische Zaken dit.

VERGUNNING

Bij projecten, plannen en activiteiten in of in de omgeving van een beschermd gebied moet in een vooroverleg tussen het bevoegd gezag en de initiatiefnemer (samen met zijn ecologisch adviseur), worden ingeschat of de voorgestane ontwikkeling een significant negatief effect op dit gebied tot gevolg kan hebben. In deze oriëntatiefase vindt een globale toetsing plaats, de zogenaamde voortoets, waardoor een indicatie van de mogelijke negatieve gevolgen wordt verkregen. Op deze manier kan worden bepaald hoe de verdere procedure dient te worden doorlopen en of vergunningverlening aan de orde is. Het bevordert de voortgang van het proces wanneer de initiatiefnemer een aantal globale onderzoeksgegevens voor dit vooroverleg aanlevert. In voorliggend rapport heeft de ecooloog die gegevens beschreven.

ORIËNTATIEFASE/
VOORTOETS

In tegenstelling tot de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet, die door de ecooloog wordt gegeven, is voor de Natuurbeschermingswet 1998 het oordeel van het bevoegd gezag nodig (zie ook Vergunning). Teneinde te voldoen aan artikel 3.1.6 Bro moet het oordeel van het bevoegd gezag deel uitmaken van de besluitvorming in de planologische procedure,

BEOORDELING

tenzij het objectief overduidelijk is dat beschermde gebieden niet kunnen worden geschaad door de getoetste ontwikkeling.

VERGUNNINGAANVRAAG	Wanneer er geen wetenschappelijke zekerheid bestaat dat er geen significant negatief effect is, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Indien er mogelijk wel een negatief effect is, maar dit zeker niet significant is, moet een verslechterings- en verstoringstoets worden gedaan. Voor beide toetsen moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage op verzoek van de initiatiefnemer. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Indien een gebied alleen of mede op grond van een eerdere aanwijzing als natuurmonument is aangewezen, geldt voor dat zelfstandige gebied of voor die specifieke aanwijzingscriteria een lichter afwegingskader met een zekere bestuurlijke vrijheid.
ADC-CRITERIA	Wanneer het bevoegd gezag een passende beoordeling nodig acht, moet rekening worden gehouden met de ADC-criteria. Het project moet dan achtereenvolgens worden beoordeeld op: mogelijke (A) alternatieven, (D) dwingende reden van groot openbaar belang en verplichte (C) compensatie. Veel projecten zullen niet aan deze criteria voldoen. Het kan daarom gunstig zijn om bij twijfel over effecten een uitgebreider vooronderzoek te doen in de vorm van een natuurbeschermingswetonderzoek. Een interactief proces tussen de onderzoekers, de initiatiefnemer en zijn ontwerpers, biedt daarnaast de mogelijkheid om het plan zo bij te stellen dat significant negatieve effecten worden voorkomen.
INSTANDHOUDINGSDOELEN	De omvang van de effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermd gebied. Deze doelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheerplannen. In het aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad.
AANGEWEZEN	Ten tijde van het schrijven van dit rapport zijn nog niet alle aanwijzingsbesluiten voor de 162 Natura 2000-gebieden klaar. De laatste stand van zaken met betrekking tot de (definitieve) aanwijzingsbesluiten is te vinden op de internetsite van het Ministerie van EZ (gebiedendatabase). Zolang definitieve aanwijzing nog niet heeft plaatsgevonden, wordt getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten of de conceptaanwijzingsbesluiten.
BEHEERPLANNEN	Voor alle Natura 2000-gebieden moeten beheerplannen worden opgesteld. In een beheerplan wordt vastgelegd hoe en wanneer de doelen voor een gebied worden gehaald (instandhoudingsdoelstellingen). Activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) hebben, kunnen ook in het beheerplan worden geregeld, waarmee een integrale aanpak wordt bewerkstelligd. Een beheerplan moet binnen drie jaar na aanwijzing als Natura 2000-gebied worden vastgesteld. Sinds 1 september 2009 zijn voor ruim 80 van de 168 gebieden conceptbeheerplannen beschikbaar.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangende structuur van gebieden met een speciale natuurkwaliteit (doelen). De EHS moet biodiversiteit en duurzame natuurkwaliteit in Nederland waarborgen. De EHS is een beleidsconcept dat zijn wortels heeft in het Nationaal Natuurbeleidsplan van 1990. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) staan de plannen van de rijksoverheid met betrekking tot de EHS. Provincies zijn verantwoordelijk voor de realisering van de EHS. In de Provinciale Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening is dit als beleidsdoel opgenomen.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden;
- toekomstige natuurgebieden;
- beheergebieden.

BESCHERMDE GEBIEDEN

Voor de EHS geldt het beschermings- en compensatieregime uit de Nota Ruimte, zoals uitgewerkt in de Spelregels EHS (Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS). In het geval van een ruimtelijke procedure worden ingrepen bij EHS-gebieden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst. Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS mogen niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

BESCHERMING

In tegenstelling tot de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet, die door een ecooloog wordt gegeven, is in het geval van effecten op de EHS het oordeel van het bevoegd gezag nodig. Dit komt overeen met de Natuurbeschermingswet 1998. Het college van Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie is gewoonlijk het bevoegd gezag. In voorliggend rapport levert de ecooloog wel de argumenten voor dat besluit. Teneinde te voldoen aan artikel 3.1.6 Bro moet het oordeel van het bevoegd gezag deel uitmaken van de besluitvorming in de planologische procedure, tenzij het objectief overduidelijk is dat beschermde gebieden niet kunnen worden geschaad door de getoetste ontwikkeling.

BEOORDELING

Bijlage 2. Samenvatting Nationale Database Flora en Fauna

Nationale Database Flora en Fauna uitvoerportaal

geraadpleegd op: 20-8-2012
zoekcriteria: vanaf 01-01-1990
km-hokken 211-559
beschermde soorten Ffw
alleen volledig binnen zoekgebied
resultaat: 118 records

Soort	Soortgroep	Bescherming
Ree	zoogdieren	licht
Konijn	zoogdieren	licht
Gewone dwergvleermuis	zoogdieren	streng
Veldmuis	zoogdieren	licht
Watervleermuis	zoogdieren	streng
Egel	zoogdieren	licht
Steenmarter	zoogdieren	middelzwaar
Eekhoorn	zoogdieren	middelzwaar
Aardmuis	zoogdieren	licht
Vos	zoogdieren	licht
Mol	zoogdieren	licht
Das	zoogdieren	streng
Koolmees	vogels	streng
Kleine bonte specht	vogels	streng
Zwarte roodstaart	vogels	streng
Ekster	vogels	streng
Buizerd	vogels	streng
Krooneend	vogels	streng
Gaai	vogels	streng
Goudvink	vogels	streng
Graspieper	vogels	streng
Fitis	vogels	streng
Tjiftjaf	vogels	streng
Kievit	vogels	streng
Turkse tortel	vogels	streng
Zanglijster	vogels	streng
Winterkoning	vogels	streng
Roodborst	vogels	streng
Heggenmus	vogels	streng
Pimpelmees	vogels	streng
Zwarte kraai	vogels	streng
Gele kwikstaart	vogels	streng
Boomvalk	vogels	streng
Aalscholver	vogels	streng
Ringmus	vogels	streng
Vink	vogels	streng
Huismus	vogels	streng
Boomkruiper	vogels	streng

Soort	Soortgroep	Bescherming
Staartmees	vogels	streng
Grote lijster	vogels	streng
Tuinfluitier	vogels	streng
Kauw	vogels	streng
Spreeuw	vogels	streng
Scholekster	vogels	streng
Grutto	vogels	streng
Merel	vogels	streng
Boerenwaluw	vogels	streng
Zwartkop	vogels	streng
Kneu	vogels	streng
Houtduif	vogels	streng
Waterhoen	vogels	streng
Gierzwaluw	vogels	streng
Braamsluiper	vogels	streng
Wilde eend	vogels	streng
Witte kwikstaart	vogels	streng
Bruine kikker	amfibieën	licht
Kleine watersalamander	amfibieën	licht
Kleine modderkruiper	vissen	middelzwaar

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Ooststellingwerf

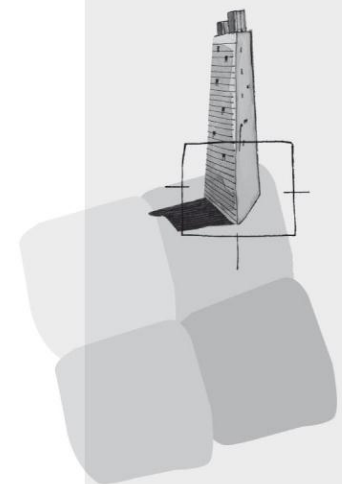
Contactpersoon
De heer P. Doeven

Rapport
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
Mevrouw mr. G. Gonzalez-Bremer
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
180.00.04.38.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort